

**Ημερίδα: «Διδάσκοντας Αρχαία Ελληνικά...
Λεξιλόγιο – Γραμματική – Συντακτικό: Κειμενοκεντρική προσέγγιση»
Σάββατο, 10 Φεβρουαρίου 2024**

Εργαστήρια

Συντονιστές εργαστηρίων:

- **Γεώργιος Α. Ξενής**, Καθηγητής Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας
- **Χρυσάνθος Σ. Χρυσάνθου**, Επίκουρος Καθηγητής Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας
- **Καλλιόπη Χριστοφόρου Πούγιουρου**, ΕΜΕ Φιλολογικών Μαθημάτων
- **Μάρω Μελανίδου**, ΕΜΕ Φιλολογικών Μαθημάτων
- **Σιμάκης Συμεού**, ΕΜΕ Φιλολογικών Μαθημάτων

Σας δίνονται κείμενα σύμφωνα με τον ισχύοντα Προγραμματισμό του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών.

Καλείστε να μελετήσετε το κείμενο της βαθμίδας στην οποία διδάσκετε (Γυμνάσιο ή Λύκειο) και να δημιουργήσετε διδακτικό υλικό (ασκήσεις, ερωτήσεις) για τα τρία θέματα που παρακολουθήσατε στην ολομέλεια (Λεξιλόγιο, Γραμματική, Συντακτικό), εφαρμόζοντας κειμενοκεντρική προσέγγιση.

Ακολούθως, θα παρουσιάσετε τις προτάσεις σας στο πλαίσιο του εργαστηρίου σας.

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Γ΄ Γυμνασίου

<p>Ενότητα 5^η Κείμενο: Λυσίου Έπιτάφιος τοῖς Κορινθίων βοηθοῖς 18-21: Έπαινος Αθηναίων</p>	<p>Λεξιλογικά: - Παραγωγή-σύνθεση: ρ. γίγνομαι, ποιῶ Γραμματική: - Επανάλληψη οριστικής Παρακειμένου ενεργητικής και μέσης φωνής - Μετοχή Παρακειμένου ενεργητικής και μέσης φωνής - Ρήματα με παθητική διάθεση (στον Μέλλοντα και τον Αόριστο) Συντακτικό: - Συντακτικός ρόλος της μετοχής (επιθετική, κατηγορηματική, επιρρηματική)</p>	<p>A.I.1-5., A.II.2.2., A.II. 2.10-11., A.II. 2.13., B.I., B.II. Γ.I., Γ.II., Δ.I.</p>	<p>10 δ.π.</p>
---	---	---	-----------------------

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ: Έπαινος Αθηναίων

Στον επιτάφιο λόγο του ο ρήτορας Λυσίας, επαινώντας τους αρχαίους προγόνους, υποστηρίζει ότι μόνο στους Αθηναίους αρμόζει η ηγεμονία όλης της Ελλάδας.

Καὶ γάρ τοι καὶ φύντες καλῶς καὶ γνόντες ὅμοια, πολλὰ μὲν καλὰ καὶ θαυμαστά οἱ πρόγονοι τῶν ἐνθάδε κειμένων εἰργάσαντο, ἀείμνηστα δὲ καὶ μεγάλα καὶ πανταχοῦ οἱ ἐξ ἐκείνων γεγονότες τρόπαια διὰ τὴν αὐτῶν ἀρετὴν κατέλιπον. Μόνοι γὰρ ὑπὲρ ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος πρὸς πολλὰς μυριάδας τῶν βαρβάρων διεκινδύνευσαν. Ὁ γὰρ τῆς Ἀσίας βασιλεὺς οὐκ ἀγαπῶν τοῖς ὑπάρχουσιν ἀγαθοῖς, ἀλλ' ἐλπίζων καὶ τὴν Εὐρώπην δουλώσεσθαι, ἔστειλε πεντήκοντα μυριάδας στρατιάν. Ἠγησάμενοι δ' ἐκεῖνοι, εἰ τήνδε τὴν πόλιν ἢ ἐκούσαν φίλην ποιήσαιντο ἢ ἄκουσαν καταστρέψαιντο, ῥαδίως τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἄρξεν, ἀπέβησαν εἰς Μαραθῶνα.

Λυσίου Έπιτάφιος τοῖς Κορινθίων βοηθοῖς 18-21

Λεξιλόγιο

φύντες, μτχ. Αορ. < φύομαι	επειδή κατάγονταν
τῶν ἐνθάδε κειμένων < κείμαι	εκείνων που είναι θαμμένοι εδώ
οὐκ ἀγαπῶν < ἀγαπάω -ἀγαπῶ	επειδή δεν αρκούσαν
εἰ καταστρέψαιντο (ενν. πόλιν)	
< καταστρέφομαι	υπέτασσαν

Μετάφραση

Και βέβαια, έχοντας ευγενική καταγωγή/επειδή είχαν ευγενική καταγωγή και φρονώντας/κρίνοντας/επειδή έκριναν σωστά, πολλά καλά από τη μια/μεν και αξιοθαύμαστα πράγματα κατάφεραν οι πρόγονοι εκείνων που είναι θαμμένοι εδώ, αλησμόνητα από την άλλη/δε τρόπαια και μεγάλα και παντού άφησαν οι απόγονοί τους λόγω της ανδρείας τους. Γιατί μόνοι αυτοί διέτρεξαν κίνδυνο για χάρη ολόκληρης της Ελλάδας εναντίον πολλών χιλιάδων βαρβάρων. Διότι ο βασιλιάς της Ασίας, μη αρκούμενος/επειδή δεν αρκούσαν στα αγαθά που είχε, αλλά ελπίζοντας/ επειδή έλπιζε ότι και η Ευρώπη θα υποδουλωθεί, έστειλε πεντακόσιες χιλιάδες στρατό. Επειδή εκείνοι νόμισαν (ενν. οι Πέρσες) ότι, εάν αυτή την πόλη την κάνουν φιλική (ενν. προς εκείνους) με τη θέλησή της ή την υποτάξουν χωρίς τη θέλησή της, εύκολα θα εξουσίαζαν και τους άλλους Έλληνες, αποβιβάστηκαν στον Μαραθώνα.

Αρχαία Ελληνικά Β' Λυκείου κατεύθυνσης

<p>Λυσίου Ὑπὲρ Μαντιθέου 14-17 (μετάφραση)</p> <p><u>Ενδεικτική θεματογραφία:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Δημοσθένους <i>Περὶ τῶν ἐν χερρονήσῳ</i> 48-49 (Υποθετικοί λόγοι) - Λυσίου <i>Κατὰ Ἀλκιβιάδου λιποταξίου</i> (Α) 11-13 (Υποθετικοί λόγοι) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ερμηνεία του αρχαίου κειμένου • Λεξιλογικά (π.χ. <i>συμβουλευέω, κτάομαι -ῶμαι</i>) • Συντακτικά φαινόμενα <ul style="list-style-type: none"> - Δευτερεύουσες υποθετικές προτάσεις (επεξήγηση του φαινομένου με αξιοποίηση του Συντακτικού) - Είδη υποθετικών λόγων (επεξήγηση και εφαρμογή του φαινομένου με αξιοποίηση του Συντακτικού) • Γραμματικά φαινόμενα: <ul style="list-style-type: none"> - Ρήματα <i>δίδωμι – δίδομαι, ἴσθμι - ἴσταμαι, εἶμι, οἶδα, ἴημι - ἴεμαι, τίθημι – τίθεμαι</i> (επεξήγηση με αξιοποίηση της Γραμματικής) - Αόριστος β' κατά τα εις –μι (επεξήγηση με αξιοποίηση της Γραμματικής) • Αρχικοί χρόνοι: <i>συλλέγω, οἶδα, κτῶμαι, βαίνω, λαμβάνω, ἀποθνήσκω, εἶμι</i> • Μεταφορά κειμένου από τα Νέα Ελληνικά στα Αρχαία • Ορθογραφία κειμένου 	<p style="text-align: center;">Α'</p> <p>ΛΥΚΕΙΟΥ: Α.Π.10.9</p> <p style="text-align: center;">Β'</p> <p>ΛΥΚΕΙΟΥ: Α.Ι, Α.Π.1, Α.Π.20-21, Α.Π.28-29, Β, Γ, Δ, Ε</p>	<p>Μαντ.: 2 δ.π.</p> <p>Θεματ.: 6 δ.π.</p>
---	---	---	--

Δημοσθένης, *Περὶ τῶν ἐν Χερρονήσῳ* 48-49

Ο ρήτορας υποστηρίζει ότι επιβάλλεται να προλάβουν οι Αθηναίοι περαιτέρω ενίσχυση της μακεδονικής δύναμης.

Αρχαίο κείμενο	Μετάφραση 1	Μετάφραση 2
<p>[48] Εἰ δέ τῳ δοκεῖ ταῦτα καὶ δαπάνης μεγάλης καὶ πόνων πολλῶν καὶ πραγματείας εἶναι, καὶ μάλ' ὀρθῶς δοκεῖ· ἀλλ' ἐὰν λογίσσῃται τὰ τῇ πόλει μετὰ ταῦτα γενησόμενα, ἂν ταῦτα μὴ ἴθελῃ, εὐρήσει λυσιτελοῦν τὸ ἐκόντας ποιεῖν τὰ δέοντα.</p> <p>[49] εἰ μὲν γὰρ ἐστὶ τις ἐγγυητὴς θεῶν (οὐ γὰρ ἀνθρώπων γ' οὐδεὶς ἂν γένοιτ' ἀξίόχρεως τηλικούτου πράγματος) ὥς, ἐὰν ἄγηθ' ἡσυχίαν καὶ ἅπαντα προῆσθε, οὐκ ἐπ' αὐτοὺς ὑμᾶς τελευτῶν ἐκεῖνος ἦξει, αἰσχρὸν μὲν νῆ τὸν Δία καὶ πάντας θεοὺς καὶ ἀνάξιον ὑμῶν καὶ τῶν ὑπαρχόντων τῇ πόλει καὶ πεπραγμένων τοῖς προγόνοις, τῆς ἰδίας ἔνεκα ῥαθυμίας τοὺς ἄλλους πάντας Ἑλλήνας εἰς δουλείαν προέσθαι, καὶ ἔγωγ' αὐτὸς μὲν τεθνᾶναι μᾶλλον ἂν ἢ ταῦτ' εἰρηκέναι βουλοίμην· οὐ μὴν ἀλλ' εἴ τις ἄλλος λέγει καὶ ὑμᾶς πείθει, ἔστω, μὴ ἀμύνεσθε, ἅπαντα πρόεσθε.</p>	<p>[48] Ἄν δε κάποιος φρονεῖ, πως γι αυτά θα απαιτηθούν και μεγάλες δαπάνες και πολλοί κόποι και απασχόληση, ορθῶς φρονεῖ. Ἀλλά ὅταν αναλογισθῇ τι θα συμβῆ στην πόλη αργότερα, αν αυτά δεν τα αποφασίσει, θα βρῆ πως συμφέρει, με δική της πρωτοβουλία να κάνη, ὅ,τι πρέπει.</p> <p>[49] Διότι και αν ακόμα μπορούσε κανένας θεός να μας εγγυηθῇ —διότι κανένας ἄνθρωπος δεν θα μπορούσε να γίνη αξιόχρεος εγγυητῆς μιας τόσο μεγάλης υπόθεσης— πως, αν μένατε ἡσυχοι και αφήνατε τα πράγματα να πηγαίνουν μόνα τους, δεν θα επιτίθετο στο τέλος και σ' εμάς τους ἰδίους, θα ἦταν και τότε αισχρό, μα τον Δία και ὅλους τους θεούς, και ἀνάξιο σας, ἀνάξιο της θέσης που κατέχει η πόλη μας και των κατορθωμάτων των προγόνων μας, εξ αιτίας της ραθυμίας σας, να σπρώξετε ὅλους τους ἄλλους Ἑλληνες στη δουλεία. Εγώ τουλάχιστον θα προτιμούσα να πεθάνω παρά να τα υποστηρίξω αυτά. Ἀν ὅμως κάποιος ἄλλος τα υποστηρίξει και σας πείσει, ἔστω, μην αγωνίζεσθε, εγκαταλείψετε τα πάντα.</p> <p style="text-align: right;">Μτφρ. Κ. Τσάτσος</p>	<p>[48] Ἐάν δε νομίζη τις ὅτι ὅλα αυτά χρειάζονται δαπάνας μεγάλας και κόπους πολλούς και εργασίαν επίμονον, ἔχει βεβαίως πολὺ δίκαιον. Ἀλλ' ἐάν ὅμως υπολογίσῃ τις, τι θα κοστίσῃ βραδύτερον εἰς την πόλιν η παράλειψις αυτών, θα εὐρη ὅτι πολὺ συμφερότερον εἶναι να κάμωμεν εκουσίως ἀπὸ τώρα ὅ,τι πιβάλλεται.</p> <p>[49] Ὑπάρχει ἀρα γε θεός τις διατεθειμένος να εγγυηθῇ —διότι ἄνθρωπος βέβαια οὐδεὶς ὑπάρχει τόσο ἀξίόχρεως— ὅτι, ἐάν σεις ζήτε εν ἡσυχία και εγκαταλείψετε τα πάντα, δεν θα ἔλθῃ εν τέλει να σας επιτεθῇ και ἐδώ ἀκόμη; Και αν η εγγυήσις αὐτῆ σας ἐδίδετο, και πάλιν, μα τον Δία και ὅλους τους θεούς, θα ἦτο αἰσχος και ἀνάξιον υμῶν και της δυνάμεως του κράτους και των κατορθωμάτων των προγόνων σας να θυσιάσετε την ελευθερίαν ὅλων των Ἑλλήνων χάρις εἰς την ἰδικὴν σας νοχέλειαν· ἐγὼ τουλάχιστον θα προτιμούσα να ἀποθάνω μᾶλλον παρά να σας συστήσω τέτοιο πρᾶγμα. Ἐάν ὅμως ἄλλος τις σας το προτείνει και σας πείσει, ἔστω, μη ἀμύνεσθε, εγκαταλείψατε τα πάντα.</p> <p style="text-align: right;">Μτφρ. Γ. Φ. Παπαλεξανδρῆς</p>